

5. Резнікова Н. В. Глобальні і регіональні екологічні проблеми. Київ: Вістка, 2016. 324 с.
6. Reznikova N. Transnationalization as an aggravator of the nature use problem: challenges on the way to sustainable development. Міжнародні відносини. Серія «Економічні науки». 2016. №7. URL: http://journals.iir.kiev.ua/index.php/ec_n/issue/view/16336.
7. Reznikova N. Ecological imperatives for extension of globalization processes: problem of economic security. Інвестиції: практика та досвід. 2016. № 21. С. 23-26.
8. Резнікова Н. В. Економічна кон'юнктура розвинених країн: навч. посіб. у 2-х ч. Київ: Аграр Медіа Груп, 2021. Ч.1. 422 с.
9. Reznikova N., Zvarych R., Zvarych I., Shnyrkov O. (2019). Global circular e-chain in overcoming the global waste. Procedia Environmental Science, Engineering and Management. Vol. 6. No. 4. pp. 641-647. URL: http://procediaesem.eu/pdf/issues/2019/no4/72_Reznikova_19.pdf.
10. Зварич І. Циркулярна економіка і глобалізоване управління відходами. Журнал європейської економіки. 2017. Том 16. № 1(60). С. 41–57.
11. Зварич І. Глобальна циркулярна економіка як засіб побудови нового екологічно-стійкого суспільства. Світ фінансів. – 4 (49). 2016. – С. 148–156.

Вікторія ПЕТРОВА

Донецький національний університет
імені Василя Стуса, м. Вінниця

Науковий керівник: д.е.н., Савченко М. В.

АДАПТАЦІЯ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ ЦИРКУЛЯРНОЇ ЕКОНОМІКИ В УКРАЇНІ

Сьогодні для досягнення і підтримки балансу в екосистемі планети розроблена і активно просувається концепція сталого розвитку. І однією з невід'ємних умов досягнення сталого розвитку є перехід до найбільш відповідального виробництва і споживання – циркулярної економіки. Перехід до моделі циркулярної економіки набуває глобального характеру, а вигоди від реалізації цієї концепції стають все більш очевидними. За оцінками експертів до 2025 р. впровадження циркулярної економіки забезпечить щорічний дохід понад 1 трлн. дол. США. В українських реаліях однією з найбільших екологічних загроз є накопичення виробничих та споживчих відходів, тому впровадження та адаптація циркулярної економіки в країні є нагальним питанням.

Метою даної роботи є дослідження передумов запровадження циркулярної економіки в Україні, проаналізувати європейський досвід та визначення подальших перспектив у цьому напрямі.

Питання циркулярної економіки в своїх працях висвітлили такі вчені як: Н. Міллар, А. Бабак, Д. Сергієнко, Е. Гултінк, Л. Артеменко, М. Гайнс, та інші.

Циркулярна економіка – це економіка, заснована на відновленні ресурсів, альтернатива традиційної, лінійної економіки (створення, користування, захоронення відходів) [2, с. 16].

За останніми прогнозами ООН зростання населення планети у 2030 році та до 9,7 млрд до 2050 р. підвищить потребу у природних ресурсах в еквіваленті майже трьох планет. За даними ОЕСР очікується, що глобальне споживання таких матеріалів, як біомаса, викопне паливо, метали та мінерали, подвоїться у найближчі сорок років, тоді як щорічне утворення відходів планується збільшитись на 70% до 2050 р. [3].

Найбільше відходів генерується в регіоні Східної Азії – 468 кг на людину, на другому місці Європа та Центральна Азія – 392 кг, найменше відходів припадає на Середні та Північну Африку (рис. 1).

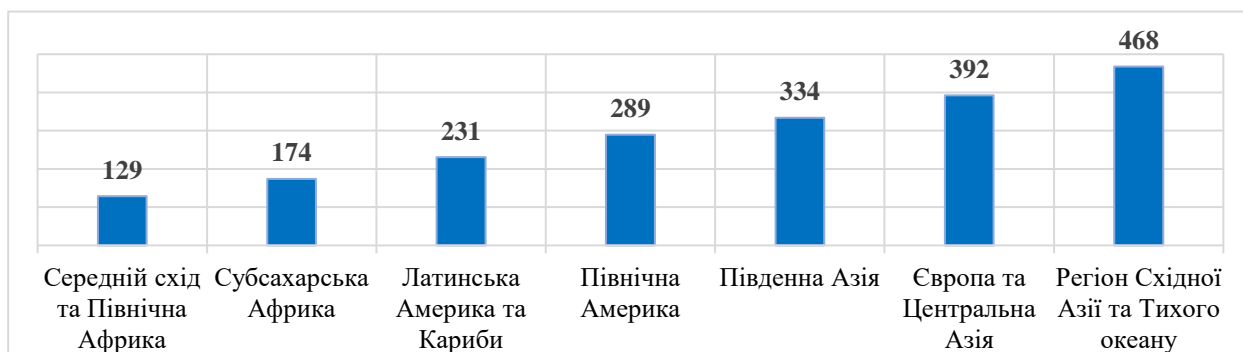

Рис.1. Утворення відходів у 2020 р. за регіонами, у млн тонн

Джерело: складено автором на основі [4]

У 2020 р. в ЄС утворилося 2,5 мільярда тонн відходів або близько 5 тонн на душу населення [5]. Більша частина припадає на сектор будівництва 37 %, гірничодобувної промисловості 25 % та обробної промисловості 10 %, домогосподарства становили 9 % від загальної кількості.

Переважна більшість європейських країн досягли цілі переробки відходів упаковок на 65% до 2025 року. Найвищі показники переробки відходів упаковки спостерігаються в Бельгії, Нідерландах, Фінляндії, Швеції та Чехії (рис. 3).

Цілі Європейського Союзу, визначені минулого року, вимагають, щоб країни-члени переробляли щонайменше 70% усіх упакованих товарів до 2030 р., а рівень переробки в домашніх умовах становив 65% до 2035 р. [8].

Економічні вигоди циркулярної економіки виражаються в скороченні споживання сировини і енергії і як результат – в зниженні цін на ресурси.

Рис. 2. Утворення відходів на душу населення в країнах-членах ЄС у 2020 р., кг
Джерело: складено автором на основі [6]

У сфері поводження з відходами Україна відстає від розвинених країн Європи. В Україні щороку утворюється велика кількість відходів, і наразі немає розвинутої інфраструктури для поводження з ними. Україна суттєво відстає від європейських країн у сфері поводження з твердими промисловими відходами (ТПВ). В Україні близько 92% твердих побутових відходів вивозиться на сміттєзвалища, тоді як у Швеції, наприклад, лише 1%. На даний момент в Україні загалом налічується 6148 сміттєзвалищ, з яких лише 2600 є офіційними, які за стандартами ЄС має бути скорочено до 500 [1].

Рис. 3. Країни з найвищим показником перероблених відходів упаковки в 2020 р., у %

Джерело: складено автором на основі [7]

Іншим проблемним моментом в Україні в циркулярній економіці є відсутність тарифів на переробку сміття, що призвело до того, що 50% ринку вторинної сировини України є тьмяним [9].

Крім того, ринок вторинної сировини України знаходиться на початковій стадії розвитку, що також є негативним фактором. Щоб ринок вторинної сировини був прибутковим і ефективно розвивався, українська влада має спочатку ухвалювати прозорі закони, а не лобіювати в цій сфері. Також

необхідно поширювати серед населення культуру правильного поводження з відходами.

Основними програмними документами з циркулярної економіки в Україні є наступні: Національна стратегія управління відходами до 2030 року; Національний план управління відходами до 2030 року; Стратегія державної екологічної політики України на період до 2030 року; Концепція реалізації державної політики у сфері зміни клімату на період до 2030 року та план її реалізації; Стратегія низьковуглецевого розвитку України до 2050 року тощо [2, с. 9].

Незважаючи на ухвалення великої кількості програмних документів, в Україні досі не сформована цілісна система підтримки розвитку циркулярної економіки. Низьким залишається стан розвитку «замкнених» галузей економіки. Крім того, ці стратегічні документи передбачають мінімальну взаємодію та співпрацю між відповідними відомствами.

Аналізуючи тенденції розвитку циркулярної економіки в Україні, в першу чергу необхідно розширити застосування екологічних податків для підтримки заходів, спрямованих на побудову економіки замкнутого циклу. Важливим моментом є те, що співвідношення надходжень екологічного податку України до державних видатків на охорону навколишнього середовища є від'ємним, тобто країна витрачає на природоохоронні заходи більше, ніж надходження екологічного податку. Наприклад, у європейських країнах надходження екологічних податків значно перевищують вартість природоохоронних заходів.

У сучасних умовах Україна має наслідувати приклад ЄС і внести конкретні зміни, щоб сприяти швидшому переходу від її лінійної економіки до економіки кругового циклу. Основні моменти такі: 1. Структура державних закупівель потребує змін. 2. Використовуючи досвід розвинених європейських країн із подібними правовими та інституційними системами, необхідно розробити ефективну законодавчу та нормативну базу для функціонування циркулярної економіки в Україні. 3. Бізнес має готуватися до змін. 4. Використовуючи практичний досвід ЄС, необхідно переходити до нових і більш ефективних бізнес-моделей (ремонт, повторне використання, переробка та обмін продукції та максимального запобігання утворенню відходів. 5. Розробити плани проектного фінансування у сфері циркулярної економіки. 6. Підвищити обізнаність споживачів про «циркулярну» економіку. 7. Треба виховувати нове екологічне покоління. 8. Необхідно заохочувати економіку, підприємства та споживачів до максимальної переробки відходів. 9. Спосіб виробництва і споживання товарів має змінитися з короткострокового на довгостроковий.

Загалом політика України у сфері циркулярної економіки має формуватися та реалізовуватися на трьох рівнях.

Структура циркулярної економіки

Рівні	Мікро-	Макро-	Мезо-
Виробництво	Екологічно чисте виробництво Екодизайн	Екопромисловий парк Екосистема сільського господарства	Регіональна екопромислова мережа
Споживання	Зелені придбання і споживання	Екологічно чистий парк	Оренда, сервіс
Управління відходами	Система рециркуляції продукту	Торгівля відходами, промислові парки	Симбіоз урбанізації
Підтримка розвитку		Політика і закони, інформаційна платформа, нарощування потенціалу; застосування на всіх рівнях	

Джерело: складено автором на основі [2]

Отже, аналізуючи позитивний досвід країн ЄС у сфері циркулярної економіки, Україна має внести конкретні зміни, щоб сприяти швидшому переходу від її лінійної економіки до економіки замкнутого циклу. Загалом, при формулюванні та реалізації української політики у сфері кругової економіки слід повністю враховувати глобальні тенденції та орієнтуватися на локальні проблеми.

Список використаних джерел:

1. Екологічні проблеми поводження з відходами та шляхи їх розв'язання. URL: <https://bit.ly/3tPbaKd>
2. Нова політика ЄС з "циркулярної" економіки: можливості для України. Публікація ГО "Діксі Груп". 2020. 16 с.
3. United Nations, Goal 12: Ensure sustainable consumption and production patterns. URL: <https://www.un.org/sustainabledevelopment/sustainable-consumption-production/> (дата звернення: 17.10.2021)
4. World Bank Group. What a Waste 2.0: A Global Snapshot of Solid Waste Management to 2050. URL: <https://openknowledge.worldbank.org/handle/10986/30317>
5. Eurostat. Generation of municipal waste per capita. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/cei_pc031/default/table?lang=en
6. Waste generation of EU. URL: <https://www.europarl.europa.eu/thinktank/infographics/circulareconomy/public/index.html>
7. Eurostat. Recycling rate of packaging waste by type of packaging. URL: https://ec.europa.eu/eurostat/databrowser/view/cei_wm020/default/table?lang=en (дата звернення: 20.10.2021)

8. *European Commission. Circular Economy Action Plan for a cleaner and more competitive Europe. URL: https://ec.europa.eu/environment/pdf/circular-economy/new_circular_economy_action_plan.pdf*
9. *Організаційно-правові аспекти циркулярної економіки. 2019. URL: <https://bit.ly/31azpGy>*

Ye Jianfu

PhD Student, West Ukrainian National University

Iryna ZVARYCH

*Doctor of Economic Sciences, Professor,
Head of International Economics
Department, West Ukrainian National
University*

INTERNATIONAL ECONOMY UNDER CONDITIONS OF CLIMATE CHANGES: PANDEMIC AND POST-PANDEMIC PERIOD

During the pandemic countries were forced to close down their borders and as such supply chain and income were affected. To deal with the changes circular economy and ecological security which are key in the fight against climate change were embraced. As the economies open ecological security and the circular economy will continue to be pursued seriously by firms and nations. Further the pandemic halted sustainability initiatives meant to curb climate change and highlighted the loopholes in EU Regional Policy in challenging regional inequality.

1、 Ecological Security of the Society and Circular Economy in Pandemic Conditions

A healthy and resilient ecosystem aids in hindering flooding, wildfire, and any other natural disasters. As illustrated by the Covid-19 pandemic unsafe natural environment exploitation can also have an enduring impact on economic growth and the health of the population. Additionally, when the ecosystem is damaged water and food security as well as political stability are also impacted. Currently what is required is a reevaluation of how healthy ecosystem preservation is prioritized by societies to underpin human well-being and health. The outlined concept referred to as One Health or Planetary Health structure considers systems of food production, practices of land use, and biodiversity management as changing interconnections among people, animals, and plants that constitutes an ecosystem (Brewington, 2020). The ecological and health issues facing the world currently can be dealt with only through extensive